1952

WERKPROGRAM

van de

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

★

Op grondslag van het beginselprogram stelt de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie het volgende werkprogram op.

UNIE- EN RIJKSAANGELEGENHEDEN

1. In de verhouding tot de Republiek Indonesië dient te worden gestreefd naar een wederzijdse ten uitvoerlegging te goeder trouw der ter Ronde Tafel Conferentie en nadien gesloten overeenkomsten en in het bijzonder naar een op de gemeenschappelijke belangen gerichte staatkunde, die de Nederlands-Indonesische Unie in de internationale verhoudingen kan doen handhaven en tot een krachtig uitgroeiend leven kan wekken.
2. Uit de historische band tussen Nederland en Indonesië vloeit voort, dat beide landen elkander, waar nodig en mogelijk, wederzijds bijstand en hulp hebben te verlenen zowel op cultureel en personeel als ook op materieel gebied.
3. In de verhouding tot Suriname en de Nederlandse Antillen dient te worden gestreefd naar een hervorming van het Koninkrijk tot een gemeenschap van gelijkwaardige delen, eigen meester bij de regeling hunner inwendige aangelegenheden, als eenheid optredende in alles, wat hun gemeenschappelijke belangen raakt.
4. De souvereiniteit over Nieuw-Guinea behoort in het belang van de bevolking van dit gebied bij Nederland te blijven, totdat deze bevolking zelve over haar staatkundige status in vrijheid zal kunnen beslissen.

STAATKUNDIG GEDEELTE

I. INRICHTING VAN DE NEDERLANDSE STAAT.

§ 1. Hoogste staatsorganen.

1. Onschendbaarheid des Konings.
2. Handhaving van de grondslagen van onze Westerse, Christelijke beschaving en van democratische staats-

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

instellingen zij de eerste plicht van een ieder, die een openbare functie bekleedt, onverminderd de plichten, welke krachtens de wet op hem rusten.

3. Zelfstandigheid der Regering; uitsluiting van elke last door de vertegenwoordiging of door een bepaalde groep, aan de Regering of aan één of meer van haar leden.

4. Volledige staatkundige verantwoordelijkheid van de ministers, zowel collectief als individueel aan elk van de Kamers der Staten-Generaal.

5. Geen kabinet en geen minister blijft in functie tegen de duidelijke wens van een der Kamers van de Staten-Generaal in, behoudens de bevoegdheid van de Kroon om gebruik te maken van haar recht van Kamerontbinding.

6. Systematische instelling van colleges van advies en bijstand, zo samengesteld, dat alle betrokken groepen daarin deel hebben en toekenning van ruime bevoegdheden, teneinde de medewerking van belanghebbenden in de uitoefening van de culturele, sociale en economische taak van de Overheid te bevorderen.

7. Krachtige handhaving van het aanzien van de Staten-Generaal. Te dien einde een zodanige taakverdeling tussen Staten-Generaal en Kroon, dat de aandacht der eersten zich uitsluitend behoeft te richten op hoofdpunten. Gebruikmaking, zoveel mogelijk, van de voorbereidende arbeid van de colleges van advies en bijstand. De Staten-Generaal waken in het bijzonder voor de rechten en vrijheden van de burgers, zowel individueel als in hun onderscheiden verenigingen en geledingen.

8. Regeling van het recht van amendement op zodanige wijze, dat rauwelijks genomen beslissingen worden vermeden.

9. Handhaving van de Raad van State.

10. Versterking van de band tussen kiezers en gekozenen, met behoud nochtans van het beginsel van evenredige vertegenwoordiging.

11. Behoud van het twee-kamerstelsel en wel in dier voege, dat de Eerste Kamer noch in samenstelling, noch in bevoegdheden een doublure der Tweede Kamer mag zijn.

12. Vergroting van het aantal leden der Staten-Generaal.

§ 2. Centralisatie en Decentralisatie.

1. Eerbiediging en ondersteuning door staatsorganen van de zelfstandige kracht in lagere gemeenschappen en dientengevolge onthouding van de verzorging van belangen, welke door die gemeenschappen zelve op doeltreffende wijze kunnen worden verzorgd.

2. De wettelijke bevoegdheden van provincie, gemeente en waterschap om hun belangen naar eigen behoeften en inzicht te behartigen blijven vooropgesteld.
Het beleid zowel van de centrale als van de lagere Overheid zij op het herstel der autonomie gericht.
De hoeksteen der autonomie blijft de financiële zelfstandigheid. Naast noodzakelijke rijksbijdragen volgens objectieve normen is daarom een eigen belastinggebied essentieël.

3. Toekenning van overheidsgezag aan andere lichamen geschiede slechts onder de navolgende voorwaarden:
   a. nauwkeurige aanwijzing van taak en inrichting dier lichamen bij de wet;
   b. instelling van elk dier lichamen bij een wet;
   c. hoger toezicht op het beleid der besturen, voor zover nodig in het algemeen belang;
   d. waarborgen voor de burgers tegen onrechtmatige gezagsuitoefening.

II. POLITIEKE PARTIJEN.

1. Het is de functie van de politieke partij om voorlichting te geven aan de kiezers en de verkiezing van geestverwanten te bevorderen.

2. Nimmer oefene een partij rechtstreeks of zijdelings met ongrondwettige of ondemocratische middelen druk uit op de Regering of op één of meer van haar leden; evenmin op de leden der vertegenwoordigende lichamen, welke haar beginselen voorstaan.

III. GRONDRECHTEN.

1. Behoud van de huidige grondwettelijke waarborgen voor de persoonlijke vrijheid, de zgn. grondrechten, en eerbiediging daarvan naar hun wezen.

2. Erkenning van het beginsel van de vrijheid van vestiging van ondernemingen, welke slechts in het algemeen belang mag worden beperkt en wel uitsluitend tot het waarborgen van bekwaamheid en geschiktheid, behoudens bijzondere regelingen voor ondernemingen van openbaar nut.
3. Erkenning van het beginsel van de vrijheid van uitoefening van beroep en bedrijf, welke slechts in het algemeen belang mag worden beperkt en wel uitsluitend tot het weren van gevaarlijke, hinderlijke, onbehoorlijke of anderszins onverantwoordelijke beroeps- of bedrijfsuitoefening.
4. Wettelijke bevoegdheden voor de overheid ter bescherming van de in het sociale en economische leven gerechtvaardigde vrijheid tegen de contracts- of organisatiedwang, waartoe misbruik van het recht van vrije organisatie en contract zou kunnen leiden.

IV. VERSTERKING VAN DE RECHTSSTAAT.

1. In overeenstemming met het beginsel van de rechtsstaat behoort iedere uitoefening van overheidsgezag te berusten op een wettelijk voorschrift en behoren in de wetgeving zodanige regels te worden gesteld voor de vrijheid van handelen der Overheid, dat maatstaven worden gevonden, die een gelijkmatige en rechtvaardige toepassing zoveel mogelijk waarborgen en die voor rechterlijke toetsing vatbaar zijn. Er zij een rechtsstaat in wezen en niet slechts naar de schijn.
2. Behoorlijke regeling van het beroep bij objectieve en onafhankelijke instanties tegen administratieve beslissingen, welke in enig opzicht de rechten van de burgers aantasten.
3. Het oordeel over vermeende onrechtmatigheid van handelen van administratieve organen, waardoor schade aan anderen is toegebracht, behoort als regel te berusten bij een onafhankelijke rechter.
4. Vergoeding volgens objectieve normen van buitensporige schade, toegebracht aan bijzondere personen, wier rechten door rechtmatige voorzieningen in het algemeen belang zijn aangetast.

BUITENLANDS BELEID.

Door de ontwikkeling op internationaal gebied is voor Nederland handhaving van zijn karakter, zijn vrijheden en

zijn culturele waarden door middel van neutraliteitspolitiek niet meer mogelijk. Integendeel, slechts door zo krachtig mogelijke deelneming in doeltreffende organisaties van samenwerkende staten kan handhaving van de Westerse, in het Christendom gegrondveste beschaving en handhaving van het recht en de wereldvrede, verzekerd worden. Getrouw aan de traditie moet ook Nederland steeds opkomen voor het recht, voor de vrijheid en de rechten van de mens.

1. Zo spoedig mogelijke algehele verwezenlijking van de Benelux.

2. Het streven naar een culturele, economische en sociale samenwerking der Westerse Staten en naar de vorming van een hechte militaire organisatie.

3. Geleidelijke ontwikkeling van de Raad van Europa ter verwezenlijking van de Europese eenheid op zo breed mogelijke basis en van de verdediging van de gemeenschappelijke geestelijke waarden. Medewerking van het Britse Rijk moet van de grootste betekenis worden geacht. Opneming van West-Duitsland op basis van gelijkgerechtigheid.

4. Nederland stelle zich volledig achter de uitvoering van het Atlantisch Pact en brenge de daartoe vereiste offers.

5. Volledige medewerking in het verband van de Organisatie der Verenigde Naties.

6. Krachtige bevordering van de Internationale rechtspraak en van de organisatie van een sterke macht, welke rechtsschending kan keren.

7. Volledig en voortdurend contact tussen Regering en Parlement inzake het buitenlands beleid, niet alleen ten aanzien van de politieke aspecten, maar ook wat betreft de buitenlandse betrekkingen liggende op het terein van de verschillende Departementen van Algemeen Bestuur; dit contact te bevorderen door veelvuldig overleg met de vaste commissies uit het Parlement, inzonderheid de commissies van Buitenlandse Zaken.

8. Toegankelijkheid van de Buitenlandse Dienst voor een ieder met voldoende bekwaamheid en karaktereigenschappen om de belangen van ons land als vertegenwoordiger waar te nemen.

LANDSVERDEDIGING.

Bondgenootschappelijke samenwerking op militair gebied dient voor Nederland voorop te staan. De ontwikkeling van het wereldgebeuren leidt tot bovennationale defensieapparaten. Nederland dient zich hieraan aan te passen.

1. Opbouw van een, in het bondgenootschappelijk verband gezien, harmonische krijgsmacht, waarin zee-, land- en luchtmacht, mede uit het oogpunt van het nationale belang, vertegenwoordigd zijn; opstelling van een meerjarig vloot-, leger- en luchtmachtplan, waardoor tevens tegemoet gekomen wordt aan de eis van efficiency t.a.v. het besteden van gelden, de beschikbare mankracht en het beschikbare materieel. Soberder inrichting der militaire administratie.
2. Naar nieuwe vormen van samenwerking tussen civiele en militaire instanties dient te worden gestreefd, ter waarborging van een zo groot mogelijke algehele weerbaarheid van ons volk, in verband met het totale karakter van moderne oorlogen. Onverwijld moet een organisatie van de burgerlijke verdediging tot stand komen.
3. De gehele bevolking worde ook geestelijk bij de landsverdediging betrokken, waarbij de nadruk worde gelegd op de waarde van de rechten en vrijheden van de mens.
4. Krachtige bevordering van de verdere opbouw der Nationale Reserve, ter bescherming van haard en huis. Inschakeling van vrouwen voor hulpdiensten en het richten van bestaande organisaties op de voorbereiding daarvan.
5. Streven naar een verbeterde sociale verzorging van de militaire oorlogsinvaliden en nagelaten betrekkingen van gesneuvelden.

JUSTITIËLE AANGELEGENHEDEN.

Elk streven, dat er op gericht is om het door of krachtens de wet ingestelde gezag hoog te houden, te versterken en voor aantasting te vrijwaren, dient te worden gesteund.

§ 1. Burgerlijke vrijheid.

1. Het wettelijk garanderen, zowel als het feitelijk verwezenlijken van een gelijke bescherming van persoon en goed van allen, die zich op Nederlands grondgebied

bevinden, ongeacht of zij Nederlanders dan wel vreemdelingen zijn.

2. Uitsluitende en volledige bepaling bij de wet van gronden en tijdsduur van elke vrijheidsbeneming, waarvan tevens steeds een beroep op de onafhankelijke rechter mogelijk dient te zijn.
3. Ter bevordering der rechtszekerheid behoort de regeling betreffende de toelating, uitzetting en uitlevering van vreemdelingen bij de wet te worden vastgelegd.
4. Wettelijke regeling van het uitreiken en intrekken van paspoorten.

§ 2. Drukpersvrijheid.

Afwijzing van censuur in elke vorm, dus ook van de eis van voorafgaande vergunning voor het verschijnen van couranten en tijdschriften, met erkenning van de repressieve taak der Overheid.

§ 3. Bibliotheekwezen.

Verlening van bevoegdheid aan de Kroon (nimmer aan lagere organen) tot het uitvaardigen van een verbod om met name genoemde werken aan minderjarigen uit te lenen.

§ 4. Vereniging en Vergadering.

1. Wijziging van de Wet op de Vereniging en Vergadering van 22 April 1855, opdat Koninklijke erkenning kan worden onthouden aan verenigingen, wier doel in hoofdzaak gericht is op het maken van winst.
2. Verscherping van de wettelijke bepalingen tegen verenigingen in strijd met de openbare orde en de goede zeden.
3. Afwijzing van elke verdere wettelijke of feitelijke uitbreiding van de vereisten voor erkenning.

§ 5. Stichtingen.

Wettelijke regeling der Stichting, waarbij o.a. moet worden gewaakt tegen misbruik van deze vorm van rechtspersoonlijkheid voor commerciële of publiekrechtelijke doeleinden.

§ 6. **Briefgeheim.**

Streven naar herstel van een volledig briefgeheim. In verband hiermede zo spoedig mogelijk opheffing van de deviezencontrôle in zoverre deze het briefgeheim aantast.

§ 7. **Besluit vijandelijk vermogen.**

Voorkoming door wetswijziging of anderszins, dat het vermogen van Nederlandse vrouwen, die thans met Duitsers huwen, aan de Staat vervalt.

§ 8. **Rechtspraak en Rechterlijke Macht.**

1. De rechtspraak behoort in beginsel te worden uitgeoefend door de onafhankelijke rechterlijke macht.
2. Slechts zij dienen voor een benoeming in de rechterlijke macht in aanmerking te komen, die door karakter en ontwikkeling voor deze verantwoordelijke taak berekend zijn.
3. Hogere bezoldiging van de leden van de rechterlijke macht, opdat zij niet gebracht worden tot het aanvaarden van betaalde nevenbetrekkingen, waardoor hun onafhankelijkheid in gevaar komt.
4. De leiding van de organen van groeps- en tuchtrechtspraak behoort te berusten bij leden van de rechterlijke macht, indien opname van deze organen in de rechterlijke macht onmogelijk of ongewenst is. Mogelijkheid van hoger beroep bij de gewone colleges van de rechterlijke macht en van cassatie bij de Hoge Raad der Nederlanden.
5. Door wettelijke bepalingen behoort te worden voorkomen, dat wettig tot standgekomen rechterlijke uitspraken door maatregelen en beslissingen van bestuurlijke en administratieve organen krachteloos worden gemaakt of zonder effect blijven.

§ 9. **Crematie.**

Vrijheid van wilsbeschikking zich na zijn dood te laten cremeren en bij gebreke van enige wilsbeschikking op dit punt toekenning van bevoegdheid aan nabestaanden crematie te doen plaats hebben.

§ 10. **Gevangeniswezen.**

Mede met het oog op reclassering dient te worden

gestreefd naar een modernisering en een grotere specialisatie en differentiatie van het gevangeniswezen.
Verplichting voor allen, die in gevangenissen, huizen van bewaring en soortgelijke inrichtingen verblijven, tot het verrichten van productieve arbeid naar vermogen volgens wettelijke richtlijnen. Onnodig krenkende voorschriften worden vermeden.

§ 11. Wettelijke gelijkstelling van man en vrouw.

1. Volledige privaatrechtelijke gelijkstelling van man en vrouw. Te dien einde opheffing der maritale macht, met behoud van de eenheid van het gezin en opheffing der handelingsonbekwaamheid der gehuwde vrouw in dier voege, dat zij zowel haar persoonlijke goederen als die der gemeenschap door haar rechtshandelingen zal kunnen verbinden.
2. Volledige publiekrechtelijke gelijkstelling van man en vrouw. Te dien einde algehele opheffing der belemmeringen, welke de vrouw ondervindt bij de uitoefening van haar actief kiesrecht (b.v. in de waterschappen) en benoembaarheid van de vrouw in alle ambten, die nog voor haar gesloten zijn, en daadwerkelijke bevordering van haar benoeming.
3. Bij de benoembaarheid tot ambten mag het al of niet gehuwd zijn der vrouw geen rol spelen.

§ 12. Familierecht.

1. Wederzijdse alimentatieverplichting der echtgenoten, gewaarborgd door provisionele voorziening en vereenvoudigde executie, ook staande het huwelijk.
2. Openen van de mogelijkheid om staande het huwelijk alsnog huwelijksvoorwaarden te maken of de gemaakte huwelijksvoorwaarden te wijzigen en verruiming van de mogelijkheid tot het verkrijgen van scheiding van goederen, een en ander onder voorbehoud van verkregen rechten van derden.
3. Uitbreiding van de bestaande echtscheidingsgronden met „ongeneeslijke krankzinnigheid". Hierbij moet de rechter de bevoegdheid hebben om dengene, aan wie de eis wordt toegewezen, een alimentatieverplichting ten behoeve van de wederpartij op te leggen.
4. Indien tussen echtgenoten scheiding van tafel en bed is uitgesproken, dient ieder hunner — zelfs de oorspronkelijke verweerder — na verloop van zekere tijd

het recht te hebben bij wege van een eenvoudige procedure ontbinding van het huwelijk te verkrijgen. De oorspronkelijk eisende partij zal haar eventuële aanspraken op alimentatie en/of pensioen, waartoe zij gerechtigd zou zijn ingeval van vóór-overlijden van de andere echtgenoot, behouden.

5. Strafbaarstelling van niet-nakoming van door de rechter vastgestelde alimentatieverplichtingen in Titel XV Boek II Wetboek van Strafrecht (verlating van hulpbehoevenden).

§ 13. **Auteursrecht.**

Bij de wet worde aan de Kroon de bevoegdheid toegekend om het monopolie van het Bureau voor Muziekauteursrecht te temperen door het vaststellen van maximumheffingen.

§ 14. **Rechtspraak in Arbeidszaken.**

Indien de betrokkenen dit wensen kunnen arbeidszaken door een instantie uit het bedrijf worden beslecht door middel van vonnissen met executoriale kracht, behoudens de mogelijkheid van beroep op de gewone rechter.

POLITIE.

Wettelijke organisatie der Nederlandse politie, waarbij, met handhaving van een gezags- en bevelsverhouding tussen de daarvoor aangewezen justitiële autoriteiten en de politie, de bevoegdheden en plichten van de burgemeesters in hun qualiteit van Hoofden van Politie, voorzover nog bestaand, blijven behouden en, voor zover vervallen, zoveel mogelijk worden hersteld.

ONDERWIJS.

Voor een ieder dient er gelegenheid te zijn het onderwijs te ontvangen, dat voor de ontwikkeling van zijn aanleg, mede in verband met het eventueel reeds gekozen beroep nodig is, onafhankelijk van de geldelijke draagkracht van de ouders of verzorgers. Voor kinderen met bijzondere aanleg van on- of minvermogende ouders dient de mogelijkheid en gelegenheid te bestaan om voortgezet, middelbaar of hoger onderwijs te ontvangen met geldelijke steun van overheidswege voor levensonderhoud en, indien onvermijdelijk, tegemoetkoming voor derving van voor het gezin onmisbaar loon.

De schoolopleiding dient er op gericht te zijn, de leerlingen op te voeden tot staatsburgers in een op christelijke en humanistische grondslagen berustende samenleving, door het aankweken van eerbied voor de menselijke persoonlijkheid, verdraagzaamheid en naastenliefde, door het wijzen op de noodzakelijkheid van een gepast nationaliteitsgevoel, gepaard gaande aan begrip voor internationale samenwerking en het doen begrijpen en waarderen van een democratische regeringsvorm, onder het bijbrengen van begrip voor de verplichtingen, die deze staatsvorm aan zijn burgers oplegt.
Er dient naar te worden gestreefd, dat het onderwijs zoveel mogelijk wordt aangepast aan de eisen, die door de practijk en de samenleving worden gesteld.

§ 1. Algemene maatregelen.

1. Versterking van de positie der openbare school.
2. Wettelijke regeling van het geneeskundig toezicht op alle onderwijsinrichtingen.
3. Bevordering van een behoorlijke bezoldiging van de leerkrachten.
4. Bevordering van het geven van onderwijs door hen, die daartoe een bijzondere opleiding hebben genoten, in die vakken, die daarvoor in aanmerking komen, zoals lichamelijke opvoeding, handenarbeid, muziek, zang en tekenen.
5. Verbetering der opleiding van leerkrachten, met name wat betreft de paedagogische en practische vorming.
6. Getracht moet worden de schoolgaande zowel als de niet-schoolgaande jeugd leiding te geven bij de besteding van hun vrije tijd. De vrije jeugdvorming dient te worden bevorderd.
7. Behartiging van de belangen van de volkshogescholen.
8. Inschakeling van film en radio als hulpmiddelen bij het onderwijs.

§ 2. Kleuteronderwijs.

1. Wettelijke regeling van het kleuteronderwijs op korte termijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met de nieuwe inzichten op dit gebied; opleiding der onderwijzeressen aan Kweekscholen.
2. Instelling van organen met regelende en besturende bevoegdheid, welke aan het toezicht van hogere or-

ganen (b.v. georganiseerde Onderwijsraad)zijn onderworpen; inschakeling van het ouderelement.

§ 3. **Lager Onderwijs.**

1. Handhaving van het beginsel der financiële gelijkstelling.
2. Instelling van organen als genoemd bij het kleuteronderwijs.
3. Verlenging van de leerplicht tot tenminste 8 jaar, gevolgd door verplicht vervolg- en vakonderwijs tot 17 à 18-jarige leeftijd — waaronder huishoudonderwijs voor meisjes — te geven in de avonduren of op een of meer dagen in de week, die daarvoor door de werkgevers ter beschikking worden gesteld.
4. Bevordering van de stichting van „Streekscholen" voor Buitengewoon Lager Onderwijs, met verplichte overgang van leerlingen, die na medisch-psychotechnisch onderzoek voor het Gewoon Lager Onderwijs ongeschikt zijn bevonden, naar deze scholen. Aanvulling der opleiding voor de leerkrachten van het Buitengewoon Lager Onderwijs. Verplichte nazorg door speciale ambtenaren, oud-leerkrachten van het Buitengewoon Onderwijs.
5. Bevordering van de stichting van „Streekscholen" voor Voortgezet Lager Onderwijs voor die leerlingen, die na het zesde leerjaar der lagere school te hebben doorlopen, niet direct naar een andere vorm van voortgezet onderwijs overgaan.
6. Bevordering van de instandhouding en stichting van U.L.O.-scholen, waarbij tegen de stichting van te kleine streekscholen dient te worden gewaakt.
7. Leerplicht voor kramers- en schipperskinderen; voor de laatste tenminste gedurende de tijd, dat zij aan wal zijn; uitbreiding van de mogelijkheid om hen in internaten onder te brengen.

§ 4. **Nijverheidsonderwijs.**

1. Krachtige bevordering van het Nijverheidsonderwijs, zowel voor jongens als voor meisjes.
2. Voorkomen dient te worden, dat de leerlingen te vroeg in de technische sfeer geraken en te jong in de maatschappij te werk worden gesteld.

§ 5. Voorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs.

1. Bevordering van een wettelijke regeling van het voorbereidend hoger en middelbaar onderwijs, waarbij op de beste wijze tegemoet wordt gekomen aan de wetenschappelijke en maatschappelijke behoeften van onze tijd en waarbij o.a. aandacht wordt geschonken aan handhaving van een goede klassieke vorming bij het gymnasiaal onderwijs.
2. Instelling van avond-H.B.S. en -Lyceum.

§ 6. Hoger Onderwijs.

1. Toekenning van grotere zelfstandigheid aan openbare Universiteiten en Hogescholen.
2. Bevordering der samenwerking tussen de openbare en bijzondere Universiteiten en Hogescholen.
3. Met kracht worde stelling genomen tegen verschoolsing van het Hoger Onderwijs.

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

1. De overheid moedige de beoefening van wetenschap en kunst aan. Dit geschiede voornamelijk in de vorm van steun aan instellingen, die op dit gebied werkzaam zijn.
2. Wanneer prijsvragen worden uitgeschreven, worde gewaakt tegen eenzijdige samenstelling van de jury's. Opdrachten worden uitsluitend gegeven door deskundige colleges, waarin, naast de vertegenwoordigers van de burgerij, de direct belanghebbenden hoogstens als minderheid zijn vertegenwoordigd.
3. Steun worde gegeven aan instellingen en organisaties, die het zuiver gebruik van de Nederlandse taal willen bevorderen.
4. De Overheid bevordere, dat bij de opvoeding van de schooljeugd ook aandacht wordt besteed aan kunstzinnige verdieping, ten bate van het culturele niveau van ons volk.

RADIO.

De omroep worde bovenal gezien als middel ter verspreiding van cultuur. Onder waardering voor hetgeen de bestaande omroepverenigingen tot stand hebben gebracht, wordt het ongewenst geacht, dat zij in de toekomst een monopolie-positie zouden innemen.

Commerciële reclame ten behoeve van het bedrijfsleven behoort in de omroep niet thuis.
Uitzendingen ten behoeve van het onderwijs (Schoolradio) worden van belang geacht.

§ 1. Binnenlandse Omroep.

1. Gestreefd dient te worden naar een omroepbestel, waarbij iedere stroming, welke voldoet aan bepaalde bij de wet te stellen eisen o.m. van omvang en organisatie, als omroepvereniging aanspraak kan maken op zendtijd. Er worde gewaakt voor openbare orde, goede zeden en veiligheid van de Staat; censuur op radio-uitzendingen is onder normale omstandigheden onaanvaardbaar.

2. Bevordering van een betere coördinatie ten aanzien van de samenstelling van de programma's van de omroepverenigingen.

3. Bestaande studio's blijven onder beheer der eigenaars en staan ter beschikking van de gehele omroep tegen redelijke betaling.

4. Terbeschikkingstelling van zendtijd aan elke politieke partij, welke in de Tweede Kamer is vertegenwoordigd, op basis van volledige gelijkheid.
Gedurende een bepaalde tijd, aan de verkiezingen voorafgaande, worde aan elke politieke groep, welke aan de Tweede Kamerverkiezingen deelneemt, op basis van volledige gelijkheid zendtijd gegeven en gedurende die tijd worde aan de omroepverenigingen verboden verkiezingsredevoeringen uit te zenden.
Verbod van persoonlijke aanvallen op politieke tegenstanders.

5. Handhaving der verplichte luisterbijdrage, welke als bestemmingsheffing dient te worden geheven; overschotten over bepaalde jaren worden gereserveerd ten behoeve van de omroep.
Aanleg en exploitatie der omroepzenders voor de binnenlandse omroep dienen uit de luisterbijdrage te worden bekostigd.

6. Verdeling der opbrengst van de luisterbijdrage (na aftrek van hetgeen nodig is voor innings- en zenderkosten) over de omroepverenigingen ten behoeve van hun omroeptaak, en zulks in verhouding tot de hun toegewezen zendtijd.

Goedkeuring van begrotingen der omroepverenigingen door de verantwoordelijke Minister, voor zover het betreft de besteding van gelden uit de luisterbijdragen.

§ 2. Wereldomroep.

1. De uitzendingen van de Wereldomroep behoren niet ten laste van de luisterbijdrage te komen.
   Aan de omroepverenigingen dient gelegenheid te worden gegeven zich over de korte golf te richten tot Nederlanders buiten de landsgrenzen; de kosten dezer uitzendingen komen ten laste dier omroepverenigingen.
2. Invloed der Overheid op de Wereldomroep is noodzakelijk.

§ 3. Radioraad.

De regering worde verplicht tot inwinning van het advies van de Radioraad ter zake van verdeling van de zendtijd.

§ 4. Radio-distributiebedrijven.

De radio-distributiebedrijven behoren aan de oorspronkelijke vergunninghouders te worden teruggegeven.

FINANCIËLE- EN BELASTINGPOLITIEK.

§ 1. Financieel en Monetair Beleid.

Het financieel en monetair beleid mag aan de ontwikkeling van de spaarzin van het volk en aan de ontwikkeling van het bezit niet in de weg staan.

1. De geldpolitiek dient in het algemeen gericht te zijn op bewaring van het monetair evenwicht. Handhaving van de koopkracht van de gulden, vooral in het belang van hen, die zgn. vaste inkomens genieten.
2. Geen openlijke of verkapte financiering van staatsuitgaven door bemiddeling der circulatiebank, temeer nu deze een staatsorgaan is geworden.
3. Evenwicht in de begrotingen van Rijk en lagere organen ten aanzien van de lopende uitgaven. Tekorten in verband met financiering van kapitaalsuitgaven zijn slechts geoorloofd indien tegelijkertijd ten laste van de jaarlijkse lopende dienst een bedrag wordt gebracht, dat overeenstemt met de achteruitgang van de waarde der duurzame overheidsactiva; in verband hiermede

mag de Overheid in het algemeen slechts schulden aangaan, welke met regelmatige aflossingen worden belast.

4. Slechts ter overbrugging van tijdelijke kasgeldtekorten zal de Overheid kort lopende schulden mogen aangaan.
5. Handhaving van de reputatie van het staatscrediet.

§ 2. Fiscaal Beleid.

Bij het heffen van belastingen moet er naar worden gestreefd de druk der belastingen naar redelijkheid en billijkheid over de verschillende sociale en economische categorieën der bevolking te verdelen. Overheidsuitgaven, waarvan bepaalde categorieën baat hebben, moeten zoveel mogelijk naar het baatprincipe over deze categorieën worden omgeslagen.
Daar het, op eigen verantwoordelijkheid en voor eigen risico, deelnemen van een zo groot mogelijk deel van de bevolking aan het productieproces voor de sociale opbouw van een volk van groot belang is, dient de belastingpolitiek er — mede met het oog op de noodzakelijke industrialisatie — op te zijn gericht de ondernemingslust te stimuleren. Hiertoe is, evenals ter vergroting van het aanbod van risico-dragend kapitaal, een matiging van de progressie absoluut geboden.

1. Afschaffing der vereveningsheffing.
2. Mogelijkheid tot het vormen van belastingvrije conjunctuurreserves.
3. Verruiming van de verliescompensatietermijn, gepaard gaande met een beperking van het begrip winst tot hetgeen naar goed koopmanschap als zodanig wordt erkend, teneinde kapitaalsintering door inkomsten- en vennootschapsbelasting te voorkomen.
4. Wijziging van het tariefsysteem der inkomstenbelasting, opdat inkomens uit onderneming of arbeid niet overmatig worden getroffen.
5. De belastingheffing van winsten mag niet worden beinvloed door de rechtsvorm, waarin de desbetreffende ondernemingen worden gedreven, maar dient voor alle ondernemingen dezelfde te zijn.
6. Vermindering van de belastingdruk op ongehuwde belastingplichtigen.

7. Onverlet de noodzakelijke bezuiniging op de staatsuitgaven dient verschuiving der belastingdruk plaats te vinden naar de op het verbruik drukkende belastingen, waarbij in het bijzonder dient te worden gelet op de goederen van zgn. massa-luxe.
8. Vereenvoudiging van de belastingwetgeving en verbetering van de belastingrechtspraak.
9. De correctie der inkomens- en vermogensverdeling door fiscale maatregelen wordt in zijn huidige omvang afgewezen, evenals het aantasten van de particuliere eigendom van productiemiddelen door belastingheffing.
10. Geen progressie bij de heffing van retributies.
11. Gelijke fiscale behandeling van de oudedagsvoorziening voor alle sociale categorieën.
12. Vereenvoudiging van de maatregelen, welke aan werkgevers worden opgelegd ten behoeve van de inning van belastingen en andere heffingen.
13. Bij de heffing van verbruiksbelastingen dient de mogelijkheid te bestaan deze af te wentelen op de gebruikers.

ECONOMISCHE ZAKEN.

Tengevolge van verschillende oorzaken is de economische positie van ons land sinds de bevrijding zeer moeilijk. In deze ernstige situatie zal steeds aan de economische consequenties van te nemen overheidsmaatregelen veel aandacht moeten worden besteed.
Hierbij zullen de volgende algemene richtlijnen in acht genomen moeten worden:

a. Er moet naar worden gestreefd om de economische vrijheid en de natuurlijke prijsvorming zoveel mogelijk te herstellen.

b. Alleen bij een redelijke mate van economische vrijheid en bij een natuurlijke prijsvorming zal het noodzakelijke industrialisatie-proces op de juiste wijze worden gericht, zodat een aanpassing kan worden verkregen bij de structurele moeilijkheden, die ons economisch bestel bedreigen.

c. Het herstel van de economische vrijheid moet — in het belang van de verbruiker — tevens inhouden, dat een gezonde mededinging wordt hersteld. Op dit gebied dient de Overheid de ontwikkeling waakzaam te volgen en tegen uitwassen op te treden.

Deze richtlijnen kunnen met name op de volgende punten toepassing vinden:

1. Bevordering van een grotere economische eenheid in Europa en vervolgens in nog groter verband, met bereidheid tot het brengen van de hiervoor noodzakelijke offers.

2. Bestrijding van de gevaren van monopolievorming, prijs- en productie-afspraken; te dien einde beperking der aan de product-, hoofdbedrijf- en bedrijfschappen toe te kennen bevoegdheden op economisch gebied.

3. Bij de besteding van de gelden der zogenaamde "local currency-rekening" dient gewaakt te worden tegen een vergroting van de overheidsinvloed op het bedrijfsleven.

4. Samenwerking tussen Overheid en bedrijfsleven tot het op peil houden der werkgelegenheid. Hiertoe kan een anti-cyclische budgetpolitiek worden gevoerd. Daarbij moet er echter steeds nauwlettend op worden toegezien, dat de te nemen maatregelen economisch efficient zijn en de bewegingsvrijheid voor het bedrijfsleven niet belemmeren.

5. Grotere vrijheid bij de loonbepaling in gemeenschappelijk overleg tussen werkgevers en werknemers.

6. Vergroting van de marge tussen de beloning van geschoolde en ongeschoolde arbeiders, daar waar deze sterk is verminderd. Ook bij de beloning van intellectuele en leidinggevende arbeid dient een verder doorwerken van de nivelleringstendentie te worden tegengegaan.

7. Geleidelijke afschaffing van subsidies.

8. Geleidelijke huurverhoging, welke bij A.M.v.B. tot stand moet kunnen komen.

9. De offers, welke de noodzakelijke stijging der defensieuitgaven vraagt, dienen door de gehele Nederlandse bevolking gezamenlijk te worden gebracht. Deze offers mogen niet door middel van elkaar steeds weer opvolgende loonronden uitsluitend worden afgewenteld op de middengroepen met vaste inkomens. Dit laatste zou zowel sociaal onrechtvaardig zijn als economisch onverantwoord.

MIDDENSTAND.

Een gezonde en krachtige middenstand, bevrijd van alle overbodige overheidsbemoeiïngen, van bureaucratie en ambtelijke willekeur, is noodzakelijk voor een harmonische ontwikkeling van de Nederlandse samenleving.
Onder de middenstand wordt verstaan de groep der zelfstandigen, d.w.z. ondernemersrisico dragende personen, werkzaam in het midden- en kleinbedrijf van handel, nijverheid, ambacht, verkeer en verzorgingsbedrijven.

1. Zolang buitengewone omstandigheden ingrijpen van de overheid in de prijsvorming wettigen, zij het beleid erop gericht een redelijke beloning van de middenstand te verzekeren.
   Prijsvaststellingen behoren alleen in een periode van goederenschaarste te worden toegepast en uitsluitend zo daaraan behoefte bestaat.
   Erkenning van het beginsel, dat de vervangingswaarde één der grondslagen van een economisch verantwoorde prijsvorming is, dient daarbij voorop te staan.

2. Tijdige inschakeling der desbetreffende organisaties bij de voorbereiding van wetten en overheidsmaatregelen, waarbij de belangen van de middenstand betrokken zijn.

3. Bevordering der totstandkoming van een vertegenwoordigend lichaam met adviserende bevoegdheid, in het kader van de Sociaal Economische Raad, voor de detailhandel, ambacht, kleine nijverheid en dienstverleningsbedrijven, waarin de toporganen van deze takken van bedrijf alsmede de landelijke middenstandsbonden vertegenwoordigd zijn, opdat dit lichaam de taak van de Middenstandsraad kan overnemen.

4. Bevordering der instelling van afzonderlijke hoofdbedrijfschappen voor detailhandel, ambacht, kleine nijverheid en dienstverlening (horecabedrijven, vervoersondernemingen e.d.).

5. De Rijkswetgever bepale zich bij de regeling der winkelsluiting tot het trekken van de grenzen en het aangeven van de normen, welke lagere organen bij de concrete uitwerking in acht hebben te nemen, zodat er een ruime zelfbestuurlijke taak aan de gemeenten wordt toegekend; veiling van roerende goederen behoort onder de bepalingen der winkelsluitingswet te worden gebracht.

6. Regeling van de markt- en straatverkoop in overeenstemming met de bestaande regelingen voor de winkelstand.
7. Wettelijke beteugeling van het cadeaustelsel en het kortingstelsel.
8. Tegengaan van de uitwassen van personeelsinkoopverenigingen. Het Rijksinkoopbureau dient zich bij het opdragen van leveranties als regel te wenden tot het betrokken bedrijfsleven. Zijn taak behoort tot de behoeftevoorziening van overheidsinstellingen beperkt te blijven.
   Inkooporganen van andere overheidslichamen dienen een zelfde gedragslijn te volgen.
9. De wettelijke regeling der bedrijfsuitoefening (Vestigingswet) dient te berusten op objectieve normen, welke de strekking behoren te hebben een maatschappelijk en bedrijfseconomisch verantwoorde bedrijfvoering te verzekeren. Als normen komen in aanmerking eisen van handelskennis en vakbekwaamheid, welke op de eigen aard van de betrokken bedrijfstak zijn afgestemd, zomede, waar zulks wenselijk blijkt, eisen ten aanzien van de inrichting en/of technische uitrusting van het bedrijf.
   Het behoefte-element dient hierbij te worden afgewezen.
   Met betrekking tot de vereiste opleiding en examens bepale de overheid zich tot algemeen toezicht op de deugdelijkheid en objectiviteit, doch vermijde elke bevoorrechting van bepaalde organisaties.
10. Sociale voorzieningen, waaronder met name redelijke oudedagsvoorziening, ten behoeve van die groepen van zelfstandigen, die sociaal-economisch met loontrekkenden op één lijn kunnen worden gesteld.
11. Ondernemersafspraken en andere soortgelijke bedrijfsregelingen ter bevordering van een gezonde, betamelijke concurrentie op het terrein van midden- en kleinbedrijf behoren door de overheid te worden toegelaten, tenzij strijd met het algemeen belang blijkt.
    Naar instelling van een onafhankelijke kartelrechtspraak dient te worden gestreefd.
12. Overheidsbedrijven onthouden zich in het algemeen van elke commerciële activiteit buiten het terrein, waarop haar monopolistische positie in overeenstemming met het algemeen belang gegrond is.

In het bijzonder geldt dit de verkoop, de verhuur of levering in huurkoop of afbetaling, van verbruikstoestellen, welke taak aan het particuliere bedrijf dient te worden overgelaten.
De overheid onthoude zich van het doen uitvoeren van werken en het doen verrichten van diensten in eigen beheer, zolang het vrije bedrijfsleven de desbetreffende opdrachten tegen redelijke voorwaarden kan uitvoeren.

13. Uitbreiding der verplichting tot inschrijving in het Handelsregister tot allen, die op het gebied van handel en nijverheid een bedrijf uitoefenen.

14. Bevordering en coördinatie van het sociaal-, bedrijfseconomisch en technisch onderzoek, zomede van de desbetreffende voorlichting ten dienste van midden- en kleinbedrijf.

LANDBOUW.

Bij de landbouwpolitiek behoort richtsnoer te zijn de overtuiging, dat het bestaan van een krachtige, zelfstandige boerenstand voor de gezondheid van het nationale leven van de grootste betekenis is.

1. Handhaving van een zelfstandig Departement van Landbouw, waaronder ressorteren alle aangelegenheden de landbouw, visserij en voedselvoorziening betreffende, inclusief het landbouw- en landbouwhuishoudonderwijs.

2. Versterking van de positie van de vrije landbouworganisaties. Instelling van publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties niet dan in overleg met het bedrijfsleven.

3. Vrijheid in de bedrijfsuitoefening van de agrarische ondernemer. De overheid dient slechts in te grijpen, indien zulks in verband met het algemeen belang of het land- en tuinbouwbelang onvermijdelijk is.

4. Geen nationalisatie of socialisatie van grond en bedrijven.

5. De kleine boer, die in zijn bedrijf een volledige dagtaak vindt, moet verzekerd zijn van een bestaansmogelijkheid.

6. Verbetering van de basis van het zelfstandige kleine bedrijf; met name worde aan ruilverkaveling gedacht, waarbij met de belangen der landgebruikers rekening dient te worden gehouden.

7. Voorkoming van alle splitsing van bedrijven, welke niet verantwoord is; bevordering van de samenvoeging van te kleine bedrijven.

8. Uitbreiding van het landbouwareaal en verhoging van de gebruikswaarde van de bestaande cultuurgrond.

9. Drastische beperking van het onttrekken van cultuurgronden aan hun bestemming; wijziging van de Onteigeningswet, opdat een volledige vergoeding van de door eigenaren en gebruikers geleden schade mogelijk wordt.

10. Toetsing van de pachtprijzen is bij de huidige economische politiek noodzakelijk. Daarbij dient zowel met de belangen van de pachters als van de verpachters rekening te worden gehouden.

11. Verbetering der bedrijfsvoorlichting met name op de grondslag van algemeen bedrijfseconomisch onderzoek en marktanalyse.

12. Bevordering van de export, onder meer door regelmatig marktonderzoek en onpersoonlijke propaganda en waar nodig door concentratie van exporteurs gepaard gaande met gemeenschappelijk optreden op bepaalde buitenlandse markten.

13. Het nemen van maatregelen, waardoor enerzijds de vernietiging van land- en tuinbouwproducten wordt voorkomen en anderzijds de verliezen door overproductie worden beperkt, onder meer door het bevorderen van een krachtige landbouwproducten-verwerkende industrie.

14. Krachtig streven naar oplossing van de moeilijkheden, waarmede Hoogheemraadschappen, Waterschappen, Polders, Veenpolders en kleine gemeenten te kampen hebben, tengevolge van de steeds stijgende kosten van het algemeen waterschapsbeheer en in het bijzonder die verbonden aan het wegenonderhoud.

15. Bevordering van het land- en tuinbouwonderwijs.

SOCIALE ZAKEN.

1. Alle sociaal-politieke maatregelen dienen te zijn gericht op het verwezenlijken van de sociale gerechtigheid en de versterking van de volkskracht.

De sociale gerechtigheid houdt in het verschaffen van gelijke mogelijkheden aan alle leden der gemeenschap tot materiële en geestelijke ontplooiïng.

2. De zelfwerkzaamheid der burgers en het dragen van eigen verantwoordelijkheid mogen niet worden belemmerd door overheidsingrijpen.

3. Bij het treffen van sociale voorzieningen moet aan het particulier initiatief voorrang worden verleend.

4. Ook bij de uitvoering van de maatschappelijke zorg worde door de Overheid het particulier initiatief krachtig gesteund.

5. Voorzover overheidsmaatregelen onvermijdelijk zijn, dient bij de uitvoering daarvan het vrije verenigingsleven zoveel mogelijk te worden betrokken.

6. In elke werkgemeenschap dient de zedelijke waarde van de menselijke persoonlijkheid te worden erkend. Het mede-betrekken van de arbeider in het dragen van verantwoordelijkheid voor de goede gang van zaken in de onderneming dient te worden bevorderd onder erkenning van de zelfstandige functie van de leiding der onderneming.

7. Aan de middenstand dient, met erkenning van zijn zelfstandige positie in het maatschappelijk bestel, een eigen plaats bij de behartiging van sociale belangen te worden ingeruimd.

8. De eigen plaats van de hoofdarbeiders in het arbeidsleven dient algemeen te worden erkend. Zij mogen geen nadeel ondervinden van nivellerende invloeden.

9. Ter bevordering van de volkswelvaart dient met kracht te worden gestreefd naar opvoering van de productie, mede door verhoging van de arbeidsproductiviteit.

10. Verruiming van werkgelegenheid dient te worden bevorderd. Met kracht moet worden gestreefd naar voorkoming van werkloosheid.

11. Vereenvoudiging van de sociale verzekeringswetgeving worde bevorderd, zowel t.a.v. de inhoud der voorzieningen als t.a.v. de wijze van uitvoering.

12. Gestreefd worde naar een ouderdomsvoorziening, die met behoud van een stelsel van verzekering, alle economisch zwakken op 65-jarige leeftijd een redelijke

rente verzekert. Daarbij worde geen aftrek van uit anderen hoofde verkregen inkomsten toegepast, terwijl aan een omslagstelsel de voorkeur gegeven wordt boven een stelsel van kapitaaldekking.

13. Erkennende dat in de na-oorlogse periode beperkende bepalingen op het gebied van de loonvorming onvermijdelijk waren ,dient naar opheffing daarvan te worden gestreefd.
In een vrije loonvorming wordt de natuurlijke weg gezien tot ontplooiïng en vernieuwing van het bedrijfsleven, ten bate van de daarin werkenden en ter verhoging van de volkswelvaart.

14. Vakopleiding binnen het kader van het bedrijfsleven dient ook van overheidswege krachtig te worden bevorderd.

15. Bij het treffen van regelingen omtrent arbeidsvoorwaarden dient een recht op vacantie te worden toegekend.

VOLKSGEZONDHEID.

1. De zorg voor de volksgezondheid dient zich te richten op het verschaffen van gelijke mogelijkheden van goede, zowel praeventieve als curatieve, verzorging voor het gehele Nederlandse volk.

2. Teneinde de ziekte-frequentie te verlagen dient de praeventieve zorg te worden verbeterd en uitgebreid. De Overheid trede hierbij stimulerend en organiserend op, zonder zich nochtans met het nemen van uitvoeringsmaatregelen te belasten als de organen van het maatschappelijk leven tonen tegen hun taak op dit terrein opgewassen te zijn.

3. Op het gebied van de curatieve geneeskunde worde overgegaan tot het verbeteren van de werkomstandigheden van de artsen.
Er worde gestreefd naar sanering van het ziekenfondswezen.
Zowel voor de verstrekking van geneesmiddelen als voor de uitbreiding van verstrekkingen op het gebied van revalidatie, physico-therapie en opname dienen maatregelen te worden getroffen.

4. De oprichting van revalidatiecentra bij de academische en andere grote ziekenhuizen dient te worden bevorderd.

5. Met betrekking tot de tuberculosebestrijding dient aandacht te worden besteed aan massadoorlichting en vaccinatie, verbetering van het instituut der consultatie-bureaux, modernisering van de outillage dezer bureaux en der sanatoria, vergroting van de opnamecapaciteiten en de daarmede gepaard gaande uitbreiding van medisch en ander personeel.
   Ook de praeventieve en curatieve maatregelen voor de rheuma- en neurose-bestrijding dienen te worden uitgebreid.
   De kankerbestrijding worde gegrondvest op een harmonische samenwerking tussen de uit het particulier initiatief voortgekomen landelijke en plaatselijke instellingen, die zich de kankerbestrijding ten doel stellen, de Stichting Het Koningin Wilhelminafonds ter Bevordering van de Kankerbestrijding en de Overheid.
6. De bedrijfsgeneeskunde verkrijge een wettelijke basis en worde als zelfstandige sector, voornamelijk op het gebied van de praeventieve geneeskunde, erkend.
7. Aan de praeventieve zorg voor verplegend personeel worde bijzondere aandacht besteed.

BEVOLKINGSVRAAGSTUK.

De sterk vergrote bevolkingstoeneming vraagt bijzondere aandacht voor haar oorzaken en gevolgen.

1. De verantwoordelijkheid voor de grootte der gezinnen berust bij de ouders. De Overheid kan deze verantwoordelijkheid niet overnemen.
2. Het demografisch researchwerk worde in Nederland bevorderd, teneinde te komen tot verfijning van bevolkingsprognose.
3. De emigratie worde met kracht ter hand genomen; men heffe de beperkende bepalingen in zake emigratie zoveel mogelijk op.
4. Het grondgebied worde vergroot door inpoldering, waarbij het natuurschoon moet worden geëerbiedigd.
5. In de steden en dorpen zal dichter moeten worden gebouwd — zo nodig door bouw in meerdere verdiepingen — teneinde voor de groeiende bevolking én werkgelegenheid èn woon- en ontspanningsruimte te scheppen.

WEDEROPBOUW EN VOLKSHUISVESTING.

De woningbouw moet worden overgelaten aan het particulier initiatief, met aanvullende steun van de Overheid. Wederopbouw van getroffen gemeenten dient met extra steun van de Staat te geschieden.

1. Op het gebied van uitvoering van bouwplannen behoren de bemoeiïngen van het Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting en van de gemeenten zich tot die vraagstukken te beperken, welke het gevolg zijn van schaarste aan materialen en arbeidskrachten.
2. In principe moet uit de huur een redelijke vergoeding voor de eigenaar overblijven; anderzijds mag zij niet meer dan een redelijk gedeelte van het loon bedragen; de sociale minimumgrenzen moeten hierbij in het oog worden gehouden. Zolang de algemene lonen-, prijzen- en huurpolitiek van de regering deze twee eisen niet verenigbaar doet zijn, is financiële compensatie door de Overheid aan de bouwers noodzakelijk.
3. De voorwaarden voor de exploitatie van arbeidswoningen behoren voor particulieren en woningbouwverenigingen gelijk te zijn.
   De overheid heeft, uit een oogpunt van volksgezondheid, de taak toe te zien op de goede staat van de woningen.
4. Vergroting van de mogelijkheid voor arbeiders tot het bezit van een eigen woning.
5. Toegezien moet worden, dat de bouw van middenstandswoningen niet wordt veronachtzaamd.
6. Gebruik van woonhuizen als kantoren is slechts geoorloofd, indien deze voor particuliere bewoning ongeschikt zijn.
7. Vermeerdering van het aantal geschoolde bouwvakarbeiders door opleiding volgens moderne methoden.
8. Beloning van de arbeiders overeenkomstig hun prestatie, teneinde daardoor tot grotere efficiency van de arbeid te geraken.

VERKEER EN WATERSTAAT.

1. Elke vervoerstak moet afzonderlijk aan een regeling worden onderworpen en deze moet zodanig zijn, dat de verlader een mogelijkheid heeft het voor hem geëigende vervoermiddel te kiezen.

2. Spoedige totstandkoming van een Wet Autovervoer Goederen.

3. Gelijktijdige behandeling van een Wet Goederenvervoer Binnenscheepvaart.

4. Een regeling kome tot stand, waarbij de N.V. Nederlandse Spoorwegen zich beperkt tot het railvervoer; wegvervoer worde aan haar slechts toegestaan als aanvullend vervoer op voorafgaand of daarop volgend railvervoer.

5. Geen nationalisatie van het vervoersbedrijf.

6. Invoering van zgn. margetarieven voor alle vormen van binnenlands goederenvervoer.

7. Onmiddellijke inwerkingtreding van een Wegenfonds. Besteding van de gelden van het fonds voor het doel, waartoe het is ingesteld.

8. Afschaffing der Wegenbelasting en besteding van de benzineheffing ten behoeve van het Wegenfonds.

9. Geleidelijke beperking van Overheidsregelen ten aanzien van het internationale vervoer; vrijmaking en bevordering van dit vervoer — met name van het Rijnvervoer — langs diplomatieke weg.

10. Bevordering van de aanleg van landwegen door subsidies uit het Wegenfonds.

11. Beperking van de werkingssfeer van de Rijks Automobiel Centrale tot 's-Gravenhage.

12. Het treffen van maatregelen ten einde althans een deel van het in Overheidshanden zijnde K.L.M.-kapitaal naar de beleggingsmarkt af te stoten en vrijere baan te geven aan het particulier initiatief op luchtvaartgebied.